

روز زمین پاک؛ بازخوانی «بوم‌گشی» در جغرافیای مقاومت

یادداشت

دکتر نورااله مرادی

معاون سابق سازمان حفاظت محیط زیست

نهیض ترمیم و پایش (در سطح اجرایی)

دوم اردیبهشت، روز زمین پاک، در سپهر اندیشه ایرانی-اسلامی ما، فراتر از یک تذکار محیط‌زیستی، بازخوانی نسبت میان «انسان» و «امانت الهی» است. زمین، ساحت مقدسی که حق تعالی آن را «فهد» نامیده، امسال در جغرافیای ما با بغضی عمیق به استقبال بهار رفته است.

این مناسبت در سال جاری، فراتر از یک روز در تقویم محیط‌زیستی، ایستادن در آستانه نقطه عطفی تاریخی است. زمین، «میراث مشترک بشری»، در منطقه ما داغدار زخم‌هایی است که نه از سر اتفاق، بلکه با «طراحی مهندسی جنایت» برپیکر آن نشانده شده است.

بیداری محیط‌زیستی (در سطح مردمی سازی)

تورویسم محیط‌زیستی

آنچه در خلال «افعال مقدس سوم» بر زیست‌بوم ایران گذشت، فراتر از یک تخریب نظامی ساده بود. ما شاهد یک «اکوساید» (Ecocide) یا محیط‌زیست‌گشی سیستماتیک بودیم. ائتلاف عبری-آمریکایی-عربی با هدف قرار دادن شریان‌های حیاتی و تلاش برای ایجاد آلودگی‌های پایدار در آب، خاک و هوا، در عمل «حق حیات» در امپراطوری دیرسال ایران را هدف گرفتند. دود غلیظی که در روزهای سخت جنگ رمضان، خورشید را در شهرهای آلوده کردن آتمسفر و اثرگذار است. محیط‌زیستی «بازارادایم سواد دفاعی-محیط‌زیستی» حرکت کنیم. در این بین نقش رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی، فعالان و دوستداران محیط‌زیست بیش از پیش پراهمیت و اثرگذار است. تخریب عامدانه زیرساخت‌ها، انتشار آلاینده‌های پایدار و رهاسازی سموم ناشی از انفجارات مسترده، فراتر از یک اقدام نظامی، «تورویسم محیط‌زیستی» است. آنها که در میدان نبرد، مقاومت پولادین این ملت را تائب نیاوردند، با آلوده کردن آتمسفر و خاک، در پی آن بودند تا «حق نفس کشیدن» و «حق سلامت» را از نسل‌های آینده ما بربایند. این غبار سیاهی که بر آسمان شهر نشست، نه یک پدیده جوی که اثر انگشت متجاوز بر گلوی طبیعت ایران بود.

سرخن آخر آنکه، مناسبت‌های تقویمی

فرصتی ارزشمند برای محیط‌زیست است تا با بهره‌گیری از ابزارهای رسانه‌ای به ارتقای سواد محیط‌زیستی کمک کند، اما روز زمین پاک سال ۱۴۰۵ را باید از جنس دیگری دانست؛ روزی برای فریاد از آنچه که آمریکا بر سر محیط‌زیست ما آورد. روز زمین پاک امسال، فراتر از یک یادبود، «منشور مقاومت پایدار» مردم ماست؛ پیامی صریح به جهان که ایران، اجازه نخواهد داد «تورویسم اقلیمی»، تاب‌آوری این ملت را به فرسایش بکشد.

روز زمین پاک، مجالی گرانبهاست تا با زبانی فاخر، قصه رنجی را که بر محیط‌زیست‌مان وارد آمده، برای همه جهانیان روایت کنیم.

راهبرد «مقاومت سبز»

بزرگداشت زمین پاک، امسال باید از سطح شعار به سطح «اقتدار محیط‌زیستی» ارتقا یابد. برای جلب توجه افکار عمومی، چه در بعد جهانی و چه داخلی، سه گام راهبردی پیشنهاد می‌شود:

حقوقی سازی رنج (در سطح بین‌الملل)

مستولان مربوطه باید از پیگیری‌های معمولی عبور کرده و با جدیت و مبتنی بر داده‌های ملموس، رنج جامعه متدمن ایران در عصر زورگویی بی‌خردان را مستندنگاری کنند و روایت ظلم بزرگی که به این سرزمین شده، برجسته کنند. «جنایت علیه محیط‌زیست» باید به‌عنوان بخشی از پرونده جنایات

شروع شده، شرایط سخت‌تر شده است. چهار نفر از دوستان هنرمند ما در حوزه صنایع دستی به شهادت رسیده‌اند که از جمله در زمینه‌های سازهای سنتی، منبت کاری و مسگری فعالیت داشته‌اند که سه نفر از آنها هم در زنجان مستقر بوده‌اند. از سوی دیگر برخی از هنرمندان در شهرهای مختلف در بمباران‌ها، آسیب‌های بعضاً شدید دیده‌اند و حتی در یک مورد حدود ۱۰ نفر از هنرمندان در یک کارگاه در قزوین زخمی شدند.»

وی گفت: «از طرف کمپین صنایع دستی ایران بیانیه‌ای در اعتراض به حملاتی که در بعضی موارد حتی مستقیم به کارگاه‌های صنایع دستی شده منتشر کردیم. همچنین از یونسکو و نهادهای مرتبط خواستیم که حملات و آسیب به هنرمندان صنایع دستی را محکوم کرده و پیگیری قضایی انجام دهند. به هر روی باید از تمام ظرفیت‌های حقوقی برای حفاظت از صنایع دستی و میراث فرهنگی کشور بهره برد. همچنین لازم است که ساز و کارهای مشخصی برای بازسازی کارگاه‌های هنری و کمک به هنرمندان آسیب دیده در نظر گرفته شود. روزانه شاهد آن هستیم که هنرمندی به من به عنوان یک فعال صنفی رجوع می‌کنند که با چک‌های برگشتی مواجه‌اند و مهلت و فرجه‌ای هم برای بازپرداخت بدهی‌های آنها در نظر گرفته نمی‌شود.»

این هنرمند در پایان خاطرنشان کرد: «فعالان صنایع دستی امسال درآمدی نداشته و بازار شب عید را از دست داده‌اند و تنها عده معدودی فرصت حضور در بازارچه‌های صنایع دست‌ساز را یافته‌اند. امیدواریم که با مشخص شدن معاون صنایع دستی بتوانیم مشکلات بیمه‌ای و مسائل دیگر را پیگیری کنیم. امروز شاهد افزایش هزینه‌های تأمین اجتماعی برای تامین‌کنندگان این موضوع و سایر مشکلات هنرمندان، نیازمند رسیدگی هستند.»

کارگاه صنایع دستی عباس آباد پاکدشت

کارگاه احجام چوبی ملارد در حملات اخیر

فعالان صنایع دستی از بازار گفت: «توجه داشته باشید که اگر چند تراشکار شیشه از عرصه فعالیت در هنرهای سنتی خارج شود، شاید فقط به اندازه انگشتان یک دست از هنرمندان برجسته در این حوزه باقی بماند و این هنر سنتی با خطر در معرض فراموشی قرار گرفتن و خروج از بازار مواجه شود. بنابراین اگر به حفظ سرمایه‌های انسانی و استادکاران توجه نشود، در آینده‌ای نه چندان دور، چیزی از هنرهای سنتی باقی نخواهد ماند.»

آسیب‌های وارده به هنرمندان و ضرورت ارائه تسهیلات

نیما ذاکری، هنرمند تولیدکننده چرم‌های دست دوز و فعال صنفی حوزه صنایع دستی در خصوص وضعیت ارائه تسهیلات به هنرمندان آسیب‌دیده از جنگ به «ایران» گفت: «در زمان جنگ ۱۲ روز قرار بر این بود که تسهیلاتی برای کمک به فعالان صنایع دستی در نظر گرفته شود اما متأسفانه بسیاری از بانک‌ها زیر بار اختصاص تسهیلات نرفتند، از زمانی نیز که جنگ سوم

دولت بسته حمایتی تازه اجرا می‌کند

وزیر میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اعلام کرد که دولت برای حمایت از کارگاه‌ها و هنرمندان صنایع دستی، بودجه واحدهای کوچک و آسیب‌دیده، مجموعه‌ای از اقدامات تسهیلی را اجرا کرده است. مهم‌ترین این اقدامات حذف شرط بیمه برای دریافت تسهیلات، تخصیص ۷۶ درصد منابع بسته حمایتی به حوزه صنایع دستی و پیگیری مشکلات تسهیلات بانکی از طریق جلسات با مدیران بانک‌هاست.

صالحی‌امیری همچنین گفت: مسائل مربوط به استمهال بیمه و مالیات و حمایت‌های مالی در دولت طرح و پیگیری شده است. در ادامه، معاون وزارت تعاون اعلام کرد که دولت برای حفظ اشتغال موجود در شرایط جنگ و پسا‌جنگ، برنامه‌یارانه دستمزد و حمایت بیمه‌ای از کارگران را اجرا کرده که ظرفیت پشتیبانی از یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر را دارد. علی‌اصغر شالبافیان، رئیس مرکز سرمایه‌گذاری وزارت میراث‌فرهنگی نیز خبر داد که بسته‌ای مستقل از تسهیلات ویژه صنایع دستی طراحی شده و تاکنون بیش از ۲۲ هزار پرونده برای دریافت این حمایت‌ها ثبت شده است. او گفت: سقف تسهیلات از ۶ به بیش از ۸ همت افزایش یافته و شرط بیمه نیز برای دریافت این تسهیلات حذف شده است. همچنین اختیارات مالی به استان‌ها واگذار شده تا روند کمک‌رسانی به هنرمندان سریع‌تر انجام شود.

او از تخصیص منابع برای صادرات صنایع دستی، استفاده از ظرفیت گردشگری برای تقویت این بخش و درنظر گرفتن معافیت عوارض تغییر کاربری کارگاه‌ها نیز خبر داد. بهروز ندایی، معاون توسعه وزارت میراث‌فرهنگی نیز گفت: فرآیند صدور مجوزهای صنایع دستی به این وزارتخانه منتقل می‌شود تا حمایت‌ها یکپارچه و دسترسی هنرمندان تسهیل شود.

برش

متأسفانه

شاهد آن

هستیم که

هنرمندان به

ناچار از حرفه

صنایع دستی

جدا شده و رو

به مشاغلی

می‌آورند که

اصلاً در شأن و

منزلت هنرمند

نیست.

هنرمندانی

را می‌بینیم

که امروز به

ناچار به عنوان

پیک موتوری

و حتی کارگر

ساده فعالیت

می‌کنند و

این وضعیت

به هیچ وجه

زیبنده نیست

روزنامه ایران از آسیب‌های وارده به کارگاه‌ها و هنرمندان هنرهای سنتی گزارش می‌دهد

زخم جنگ بر پیکر صنایع دستی

گزارش

نادر نیوایی

گروه زیست بوم

مغازه‌ای که در آن فعالیت داشتیم از چند روز به عید مانده مورد اصابت قرار گرفت و به ناچار بخشی از اجناس را جابه‌جا کردیم و بخشی در محل باقی‌ماند و آسیب دید. در سال‌های قبل این امکان وجود داشت که در نمایشگاه‌های استانی شرکت کنیم و فرصتی برای فروش داشته باشیم اما امسال وقوع جنگ تحمیلی، نفس فروش را گرفت و بعد هم که بخشی از جنس‌هایمان بر اثر موج انفجار شکسته و تخریب شد و حتی سقف مغازه با موج انفجار فرو ریخت. تحت تأثیر این شرایط اکنون نیز امکان فعالیت ندارم و آنچه از اجناس باقی‌مانده را در گوشه خانه انبار کرده‌ام و در عمل بیکار شده‌ام.»

این هنرمند افزود: «تعطیل شدن نمایشگاه‌های عیدانه به سبب بروز جنگ نیز فشار مضاعفی به هنرمندان صنایع دستی وارد آورده است. به هر صورت پیش از نوروز نیز نمایشگاهی که در اهواز برگزار شده بود، مورد اصابت قرار گرفت و شرایط مناسبی وجود ندارد.»

مطالیه بخش خصوصی

در وضعیت کنونی

تبدیل خواهد در پاسخ به این پرسش که با توجه به شرایط کنونی، فعالان صنایع دستی چه درخواستی از نهادهای مرتبط دارند، ابراز کرد: «به شخصه درخواست داشتیم که یک کارگاه برای ادامه فعالیت در اختیارم قرار گیرد اما بنیاد برکت می‌گوید به کسانی وام می‌دهد که کارگاهشان بر اثر جنگ به طور کامل تخریب شده باشد. از سوی دیگر یک کارگاه صنایع دستی در حوالی پاکدشت به طور کامل تخریب شده که معاونت صنایع دستی استان تهران ابراز تأسف و اعلام کرده که در حد بضاعت کمک می‌کند. یک چنین هنرمندانی که کارگاهشان در جریان جنگ آسیب دیده و تخریب می‌شود تا بتوانند وام دریافت کرده، کارگاهشان را راه‌اندازی کرده و در نهایت با اتمام جنگ فعالیت کنند، ناچار هستند مدت مدیدی منتظر بمانند و به هر روی فرآیند زمان‌بر است. متأسفانه برخی سازمان‌ها نیز همکاری کافی و مؤثری ندارند.»

در رمضان سابه جنگ بر هنر و فرهنگ کشور نیز افتاده و هنرمندان صنایع دستی به عنوان سفیران فرهنگی ایران زمین از آسیب مصون نمانده‌اند. خبرهایی که از تخریب کارگاه‌های صنایع دستی و آسیب به هنرمندان از زنجان تا قزوین و تهران می‌رسد، نشانی است از زخمی که جنگ تحمیلی بر پیکر هنر و فرهنگ کشور وارد آورده است. آسیب‌ها اما محدود به تخریب کارگاه‌ها، جان باختن هنرمندان و توقف تولید نیست، آتش جنگ، اقتصاد و بازار صنایع دستی کشور را مخدوش کرده است و هنرمندانی که چشم صنایع دستی در بازار شب عید و حضور در نمایشگاه‌های عیدانه داشته‌اند، حالا با رکودی مواجه هستند.

در این شرایط، همکاری نهادهای متولی از معاونت صنایع دستی تا سایر نهادهای مربوطه پیش از پیش اهمیت یافته و انتظار می‌رود که تا دیر نشده دستی برای یاری هنرمندان دراز شود و مانع خروج سرمایه‌های انسانی از حوزه صنایع دستی شود. باید در نظر داشت که صنایع دستی فراتر از یک محصول صرفاً اقتصادی بوده و شناساننده و به تعبیری کارت ویزیت هنر، فرهنگ و گردشگری ایران است و غفلت از آن در این وضعیت به هیچ وجه جایز نیست.

صنایع دستی زیر تکرش‌های جنگ

علیرضا تبدیل خواه، فعال حوزه صنایع دستی که حدود ۴ دهه در هنر-صنعت تراش شیشه فعالیت داشته، یکی از آنهایی است که مغازه و کارگاهش در جریان جنگ اخیر آسیب دیده است. وی با تشریح شرایط کنونی فعالان صنایع دستی کشور به «ایران» گفت: «به شکل سنتی هر سال از یکی دو ماه به عید مانده بازار کار صنایع دستی رونق می‌گرفت اما امسال به دلیل شرایط کشور این گونه نبود. نزدیک

روایت تاریخی کلیسای «مریم» ارومیه در صفحه سفارت ایران در سوئد خیرساز شد

انتشار ویدیویی از کلیسای «مریم مقدس» ارومیه توسط سفارت جمهوری اسلامی ایران در سوئد، نه تنها روایتی کمتر شنیده شده از پیوند ایران با تاریخ مسیحیت را به صحنه آورد، بلکه با واکنش یک نویسنده بریتانیایی، بار دیگر ظرفیت‌های مغفول مانده ایران در دیپلماسی فرهنگی و مقابله با ایران‌هراسی را برجسته کرد. سفارت جمهوری اسلامی ایران در سوئد با انتشار ویدیویی در صفحه رسمی خود در شبکه اجتماعی «ایکس»، روایتی تاریخی و کمتر مورد توجه از پیشینه مسیحیت در ایران را بازنمایی کرد؛ روایتی که به باور بسیاری از پژوهشگران، می‌تواند به‌عنوان یکی از نقاط کانونی دیپلماسی فرهنگی ایران در عرصه بین‌الملل مورد بهره‌برداری قرار گیرد. در این ویدیو، با اشاره به داستان سه حکیم یا «مغان مشرق‌زمین»

که بنا بر روایت‌های مسیحی برای ادای احترام به میلاد حضرت عیسی (ع) به بیت‌لحم سفر کردند، این پرسش طرح شده است که آیا آنان پس از بازگشت، بنایی مذهبی در سرزمین خود بنا نهادند؟ پاسخ ارائه شده، مخاطب را به یکی از کهن‌ترین مراکز مسیحی در ایران هدایت می‌کند: کلیسای مریم مقدس در ارومیه؛ بنایی که بنا بر برخی روایت‌ها، ریشه‌های آن به قرن اول میلادی بازمی‌گردد. این بازنمایی، با واکنش قابل‌توجهی در فضای رسانه‌ای مواجه شد. در همین راستا، یک نویسنده بریتانیایی در پاسخ به این روایت، ایران را «سرزمینی ناشناخته» توصیف کرد که کلیساهای باستانی با قدمتی چند هزار ساله همچنان در آن پابرجا هستند و روایت سه مرد خردمند در حافظه تاریخی آن زنده مانده است.

عکس نوشت